

SOCIALINIO INVESTAVIMO STRATEGIJA COVID-19 PANDEMIJOS KONTEKSTE

Violeta Vilkoitytė

Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos institutas, violeta.vilkoityte@gmail.com

Precedento neturinčios COVID-19 pandemijos išplitimas paveikė ekonomikos augimą, sutrikdė socialinių ir sveikatos sistemų funkcionavimą (Seker et al., 2020). Tai kelia klausimą dėl socialinės politikos vaidmens socialinių ir ekonominių krizių metu. Jau kurį laiką akcentuojama socialinių investicijų strategija bei aktyvesnis valstybės vaidmuo sprendžiant naujus iššūkius, todėl šio pranešimo tikslas – aptarti socialinio investavimo politikos svarbą COVID-19 pandemijos kontekste. Remiantis Anton Hemerijck (2017) konceptualia teorine prieiga atlikta pandemijos metu vykdytų tyrimų metaanalizė bei antrinė kiekybinių Lietuvos statistikos departamento ir Užimtumo tarnybos 2018-2021 metų duomenų analizė. Galima teigti, kad socialinės investicijos apima pajamų apsaugą, šeimos ir darbo derinimą bei investicijas į žmogiškąjį kapitalą. Šis derinys gali pagerinti šiuolaikinių rizikų valdymą. Tyrimo rezultatai rodo, kad pandemijos metu buvo sutelktas dėmesys į pajamų apsaugą, viso laikotarpio metu augo išmokos bei minimali mėnesinė alga, tačiau išaugęs skurdo rizikos lygis rodo, kad to nepakako siekiant sumažinti neigiamą poveikį labiausiai pažeidžiamoms grupėms. Tyrimai rodo, kad tik penktadalis vyrų per dieną skiria bent valandą vaikų priežiūrai, tad pandemijos kontekste dėl nutraukto ikimokyklinio ugdymo moterys susidūrė su sunkumais derinant darbą ir mažamečių vaikų priežiūrą. Pandemijos metu buvo apleista žmogiškojo kapitalo sritis. Pastebima sustiprėjusi neigiama žemo socioekonominio statuso įtaka mokinių ir studentų galimybėms siekti kokybiško išsilavinimo, tai gali turėti neigiamų pasekmių ateityje, ką rodo didelis užimtumo skirtumas tarp aukšto ir žemo lygio išsilavinimą turinčių asmenų. Išryškėjo žmogiškojo kapitalo potencialo švaistymo problema – ketvirtadalis bedarbių buvo įgiję aukštąjį išsilavinimą. Taip pat pastebima, kad nors pandemijos metu mokymosi visą gyvenimą lygis išaugo, tačiau mokymo programose vis dar dalyvauja mažai suaugusiųjų, o aktyvių darbo rinkos politikos priemonių, ypač mokymo, apimtys ženkliai sumažėjo dėl to bedarbiai negalėjo įgyti reikiamų įgūdžių, būtinų grįžimui į darbo rinką. Pandemijos metu sveikatos priežiūros pajėgumai buvo nukreipti į užsikrėtusiųjų koronavirusu gydymą bei vakcinaciją, kitų paslaugų teikimas buvo sustabdytas arba apribotas, tad dalis pacientų laiku negavo reikiamo gydymo, galinčio sumažinti nepageidaujamų įvykių riziką.

Raktiniai žodžiai: socialinis investavimas, pajamų apsauga, žmogiškasis kapitalas